

Uz osamdesetu obljetnicu od rođenja Miroslava Dolenca Dravskog (1937. – 1995.)

IVAN PICER

„Kruhoborska“ hirovita rijeka rano ga je digla iz njegove Drenovice (naselje u Novom Virju) i naplavila ga u Zagreb. No, on se uvijek, kad je imao imalo slobodnog vremena, vraćao u Podravinu pritom govoreći: *Da pogledam svoju Drenovicu*. Obično bi petkom u ranim poslijepodnevnim satima doputovao u Koprivnicu vlakom, a ja bih ga znao autom dočekati na kolodvoru. Tada bismo krenuli put Novog Virja, ali nikako nismo uspijevali tamo i doći. Miroslav je imao puno prijatelja koje je obavezno trebalo obići ili se s njima naći u nekoj birtiji. U Koprivnici smo prvo otišli u gradsku knjižnicu pozdraviti Josipa Blažeka, potom u *Glas Podravine* do Toma Borše i Ivana Peterlina, a zatim u legendarni *Stakljenjak* gdje nas je već čekao pjesnik Božo Pavleš. Put nas je dalje odveo u Peteranec do Josipa Bettlehema i Ivana Benotića, u Drnje do pjesnika Frana Koncelaka, u Sigetec do pjesnika i slikara Stjepana Šegrta, u Hlebine do slikara Franje Filipovića i u Gornju Šumu do slikara Mije Kovačića. Tog prvog dana nismo uspjeli doći u Drenovicu. Slične putešestvije smo nastavljali i drugog dana pa je Miroslav bio „isporučen“ u Drenovicu tek drugog dana navečer. Bilo je doista divno družiti se s Dolencem. Imao je širok, „raspojan“ humoristički duh, oštar jezik i satiričku žicu. U zadnjih nekoliko godina svog života Miroslav je često znao prebivati u mom domu, više puta i po dva tjedna uzastopce. Po danu bi pisao, a večeri bi provodili po gostionama u društvu zanimljivih sta-

rijih ljudi i *pajdaša* od kojih bi Miroslav upijao razne životne teme i situacije koje su mu često bile nadahnuće za književno stvaranje. U svakom takvom društvu dominirao je svojim humorom i duhovitošću.

Iz Dolenca je brizgala duhovitost. Tako je jednom prilikom pričao: *Jednom sam u sve-moćni komitet donio svoj scenarij za Legendu o Picokima pisan na lijepoj kajkavštini i otipkan na pedeset stranica te ga ponudio na otkup za skroman honorar. Glatko su me odbili, no vratio sam se još jednom i zatražio protivvrijednost u natu-ri nabrojivši pritom: Jegera da bi se dva put s njime opasal, vreću bele melje i vreću kukuruzne kaj ti jako rad imam žgance z ocvirkima. Doslovno su me istjerali. Taj isti scenarij sam poslije zapalio kao i još neke druge uratke koji nisu naišli na dobar prijem na komitetskim i sličnim adresama. Kada sam se kasnije slučajno susreo s tim predsjedavajućim komitetlijom upitao me: Da li dalje pišeš? Odgovorio sam mu: Da, pišem. Pišem svojemu japi da mi pošle nekakve novce.*

U običnom razgovoru Dravski je znao i po pola sata nabrajati nazive za ljude kakve ne podnosi. Ja sam zapamtio samo nekolicinu tih epiteta ljudskih karaktera, a kojih je Dravski znao možda i stotinu te ih izgovarao naizust: *ispilagviteti, devetokošci, pišlivi, vušivci, trbuhozborci, vrtirepci, punoglavci, v kotučepci, zmeknirepci, zmeknifoteljaši, lažitorbe, licemjerci, ispičuturiteti, štrpkači, krompusi, dugoprstaši, varalice sitnog i krupnog zuba itd.*

Dravski je stanovao po zagrebačkim pred-

građima, pa i sam napominje da su periferije njegova neumitna kob. Osjećajući kako je u njih guran i potiskivan i u književnoj domeni, a ne samo stanodavno. Tiskanje knjiga u nekim uglednim edicijama Dolencu je ostalo nedostupno. Prkosan i buntovan, nenaviknut plivati nizvodno, nije nailazio na razumijevanje izdavača pa je svoje knjige bio prisiljen tiskati u vlastitoj nakladi, a za što nikad nije imao dovoljno novaca.

Već u svojoj trinaestoj godini oprostio se od svog seoskog dvorišta, grmlja, bazge, oskoruše, loze povijuše, kruške tepke, ora ha i trešnje, Drave, mrtvice i pješčare uz njih, roditeljskog tavana, dječje bezbrižnosti, seoskih puteljka i staza. No taj oprostaj bio je samo fizičko odvajanje. Srcem i osjećajima ostao je duboko povezan sa sadržajima tih prohuja lih dana. Slike iz tog vremena su najljepše zalijevale njegovu dušu te su se neprestano pretakale u stihove.

O svom zagrebačkom životu duhovito je govorio: *Po predgrađima se igram lastavica, drozdova, roda i drugih ptica preseljavalića! Već od mladosti dopao me nomadskoromantični oblik življenja. Uvijek sam stvarao na svom nomadskom putu. Na tom putu objavio sam oko jedno katastarsko jutro (jedna ral=1600 čhv ili jedan konjski dan oranja) novela, pripovijedaka, aforizama, eseja, humoreski, epigrama, basni, pjesama i drugog materijala.*

Dravski je pisao na kajkavskom narječju i standardnom književnom jeziku. Između ostalih nagrada i diploma za književnost, dobio je književnu nagradu *Grigor Vitez* za dječju poeziju. Na Zelinskom recitalu moderne kajkavske poezije bio je nagrađivan svake godine. Njemu u čast, na tom recitalu nakon njegove smrti ustanovljena je nagrada publike nazvana po njemu. Radove je objavljivao od kraja šezdesetih godina u svim časopisima i publikacijama te na gotovo svim radiopostajama. Njegovi tekstovi prevedeni su na njemački, švedski, albanski, bugarski, mađarski jezik i esperanto. Uz Božicu Jelušić, bio je zasigurno najjače kajkavsko pero nakon Galovića. Bio je najčvršća literarna pojava između šezdesetih i devedesetih godina prošlog stoljeća. Nažalost, to se nije pošteno vrednovalo. U bivšem „komitetskom sveodlučivanju“ o prioritetima produkcije i financiranja objavljivanja, Dravski je često ostajao kratkih rukava.

U Dolencu je uvijek titrala njegova boem-

ska žica kojom je tako divno vibrirao u svojim kajkavskim pjesmama. No, njegova duhovitost bila je nenadmašna što se izvrsno iščitava u sljedećoj pjesmi:

DEKLE

*Još so negda majke rekle:
- dekle so se z raja zlekle!
Nekoje so lepe tenke,
vitke kak vedrene brenke!
Bele noge i listanjki
prhki, mehki kakti fanjki.
Nekoje so tak je reč
topele kak je krušna peč.
Druge zdene, žote, bele,
niske, prhke i debele.
Negda so na sebi dekle
frtal rali platna vlekke.
Denes dekla oko riti
dve tri žnjore samo hiti.
Negda zdavanja Bože sveti
ne se smelo nikaj kleti.
A denešnje dekle puše,
Boge ruše i kristuše!
Negda neje smela sneha
napraviti z riti meha!
Je denes se fkríž kraš landra
što je pošten, što polondra?!*

Najveći dio svog radnog vijeka Dravski je proveo kao zaposlenik na Prvom programu na Radio Zagrebu. Radio je kao etnograf, skupljač narodnog blaga u riječima i pjesmi. Lutao je kajkavskim krajevima skupljajući idio me i trgajući od zaborava kajkavske narodne mitsko-bajkovite priče, pjesme i legende. Njegove zanimljive emisije bile su vrlo popularne i rado slušane.

Pokopali smo ga na malenom groblju u Novom Virju 28. srpnja 1995. godine. Iznijeli su ga i spustili njegovi drenovečki „dečki vatrogasci“. Njegova uzdanica, književnica Božica Jelušić, svojim žalobnim, nadahnuto dirljivim govorom, izmamila je svima suze na oči završivši ovim najplemenitijim riječima: *Ostajem nesretna na tugom i žalom u srcu što sam izgubila divnog čovjeka i jedinu pravu i istinsku konkurenciju na književnom polju.*